

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Zdeňka Pulkrábka, Ph.D. a soudců JUDr. Viktora Vaške a Mgr. Jany Boškové ve věci

žalobce:

██████████, narozený dne ██████████
bytem ██████████, ██████████
zastoupený advokátem Mgr. Jaroslavem Zemanem
sídlem Lazaretní 925/9, 615 00 Brno

proti

žalovaným:

1. **Motokros klub Merklín v AČR**, IČO 03731642
sídlem 1. máje 42, 334 52 Merklín

2. ██████████, narozený dne ██████████
bytem ██████████, ██████████
zastoupený advokátem Mgr. Ondřejem Koláčkem
sídlem Jankovcova 1518/2, 170 00 Praha

za účasti:

Generali Česká pojišťovna a.s., IČO 45272956
sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha
vedlejší účastnice na straně žalovaného 1.

o zaplacení 396 760,85 Kč s příslušenstvím

o odvolání žalovaných a vedlejší účastnice proti rozsudku Okresního soudu Plzeň-jih ze dne 25. 1. 2023, č. j. 8 C 157/2022-319

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I potvrzuje, pokud jde o povinnost obou žalovaných odčinit bolesti utrpěné žalobcem.
- II. Ve zbytku se napadený rozsudek ruší a věc se vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Soud prvního stupně rozhodl o základu žalobního nároku a vyslovil, že žalovaní společně a nerozdílně odpovídají za poškození zdraví žalobce, jež utrpěl dne 24. 3. 2019 při zkušební jízdě motocyklů. Dospěl k závěru, že kvalifikační trénink motocyklů je provozem zvláště nebezpečným a žalovaný 1 jako pořadatel tréninku je tedy povinen nahradit újmu tímto provozem způsobenou. Žalovaný 2 pak byl provozovatelem motocyklu, jehož vylétnutím z trati byla žalobci způsobena újma, a proto je i on povinen újmu nahradit; to, že nemohl škodu zabránit, nebylo prokázáno. Spoluzapříčinění újmy žalobcem soud prvního stupně neshledal, neboť žalobce stál v prostoru pro diváky a to, že byl otočen zády k trati, když tento prostor opouštěl, mu nelze klást za vinu.
2. Žalovaný 1 podal proti rozsudku odvolání. Ztotožnil se s námitkami uplatněnými žalovaným 2 v jeho odvolání a doplnil, že místo střetu žalovaného 2 se žalobcem nebylo vzhledem ke konstrukci trati vytipováno jako rizikové. Vytyčená neutrální bezpečnostní zóna měla v nejužším místě šířku 3 metry, ačkoli doporučená minimální šířka je 1 metr.
3. Také žalovaný 2 se proti rozsudku odvolal, namítaje, že nebylo prokázáno, že by byl vlastníkem nebo provozovatelem předmětného motocyklu, přičemž z právních předpisů neplyne, že za provozovatele vozidla lze bez dalšího považovat toho, kdo vozidlo řídí. Újma nebyla žalobci způsobena okolnostmi majícími původ v provozu – technická závada motocyklu a ochranné přílby nebyla zjištěna – a závěr, že žalovaný 2 neprokázal, že újmě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat, soud prvního stupně učinil, aniž žalovaného 2 podle § 118a odst. 3 o. s. ř. vyzval k označení dalších důkazů. K nehodě nedošlo chybou žalovaného 2 nebo nedodržením závodních podmínek, neboť nebylo prokázáno, že žalovaný 2 byl v 18. minutě tréninku unaven a neschopen ovládat stroj.
4. Proti rozsudku se konečně odvolala i vedlejší účastnice, namítajíc, že ustanovení o povinnosti nahradit škodu způsobenou provozem zvláště nebezpečným se vztahuje na závody ve smyslu továren a obdobných zařízení, nikoli na motoristické soutěže; pořadatelé těchto soutěží jsou povinni nahradit újmu jen podle obecných ustanovení. Přitom v souzené věci žalovaný 1 při vytyčení trati a organizaci tréninku dodržel veškeré zákony, normy a povinnosti z nich plynoucí, což uznaly i orgány činné v trestním řízení vedeném proti žalovanému 2. I kdyby se však o provoz zvláště nebezpečný jednalo, pak újma byla žalobci způsobena neodvratitelným jednáním třetí osoby, tedy žalovaného 2, který dopadem svého motocyklu „dokázal“ prodloužit vzdálenost považovanou předpisy a normami za bezpečnou. I v jeho případě však orgány činné v trestním řízení dovodily, že zákon neporušil, pouze se snažil na uzavřeném okruhu dosáhnout co nejvyšší rychlosti a byl tedy oprávněn riskovat, což je podstatou kvalifikačního tréninku. Jedná se tedy o nešťastnou náhodu, za niž neodpovídá nikdo.
5. Žalobce ve vyjádření k odvoláním setrval na tom, že kvalifikační trénink je provozem zvláště nebezpečným, neboť při něm nelze vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče; na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že pořadatel tréninku snad dodržel všechna pravidla pro pořádání závodů. Nehoda závodníka „v zápalu boje“ přitom není neodvratitelným jednáním třetí osoby, neboť riskantní jízda závodníků je podstatou tréninku. To, že žalovaný 2 byl v době nehody provozovatelem motocyklu, vyplývá z technické karty pro rok 2019, z níž vyplývá, že tento žalovaný měl v tomto roce v úmyslu zúčastnit se s předmětným motocyklem i dalších závodů. To, že žalovaný 2 nezvládl řízení motocyklu a vyjel z dráhy, je okolností mající původ v provozu. Navrhl potvrzení napadeného rozsudku.
6. Odvolání jsou zčásti důvodná, byť z jiných než odvolateli namítaných důvodů.
7. Odvolací soud vyšel z nízkým nezpochybněného tvrzení žalovaného 2 předneseného při jednání před odvolacím soudem dne 9. 5. 2023, že tento žalovaný pořádá motocyklové závody včetně

kvalifikačních tréninků zhruba dvakrát až třikrát do roka, a to vždy na dráze v [REDACTED]. Od diváků je vybíráno vstupné, sloužící pouze k pokrytí nákladů na uspořádání závodu.

8. Předmětem řízení je požadavek žalobce na náhradu újem, které mu byly způsobeny tím, že žalovaný 2 dne 24. 3. 2019 při motocyklovém kvalifikačním tréninku třídy MX1 na Krajský přebor ČR Západních Čech vyjel se svým motocyklem zn. [REDACTED] z prostoru vyznačené trati a střetl se se žalobcem, nacházejícím se v prostoru pro diváky. Mezi účastníky nebylo sporu o tom, že rychlá jízda závodníků, nerespektující dopravní předpisy, je podstatou tohoto tréninku; závodníci se co nejrychlejší jízdou snaží dosáhnout co nejmenšího možného času a tím i co nejlepšího startovního postavení při vlastním závodu.
9. Provozem zvláště nebezpečným se podle § 2925 odst. 1 o. z. rozumí provoz závodu či jiného zařízení, při němž nelze vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Provoz zvláště nebezpečný je v odborné literatuře charakterizován jako lidmi organizovaná a řízená opakující se činnost, při níž jsou využívány technické prostředky, nebezpečné suroviny a výrobky nebo přírodní síly, které nejsou za daných podmínek vědy, techniky a hospodářství ani při zachování veškeré opatrnosti plně ovladatelné a kontrolovatelné, takže z procesu jejich využití hrozí pro okolí zvýšené a zpravidla přímé nebezpečí vzniku závažné újmy (srov. *Švestka, J.:* Odpovědnost za škody způsobené při provezech zvláště nebezpečných. ČAV Praha 1960, str. 38 a násl.). Soudní praxe již za účinnosti předchozí úpravy dospěla k závěru, že tímto provozem může být i automobilový závod, a to v té jeho fázi, při níž použité technické prostředky (včetně samotných vozidel) jsou ovladatelné a kontrolovatelné jen v omezené míře, v důsledku čehož hrozí pro okolí přímé nebezpečí vzniku závažných škod; naopak v té jeho fázi, při níž se vozidla před startem malou rychlostí řadí na startovní pozice, závod povahu provozu zvláště nebezpečného nemá (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2004, sp. zn. 25 Cdo 1923/2002).
10. Tyto závěry jsou významné i v souzené věci. Jak již bylo řečeno, podstatou kvalifikačního tréninku je co nejrychlejší jízda, nerespektující dopravní předpisy, dosáhnout co nejkratšího času jízdy. Motocykly jsou tedy během celého tréninku ovladatelné jen v omezené míře a riziko jejich vyjetí ze závodní dráhy nelze vyloučit ani při řádném vytyčení a úpravě trati a řádném vymezení bezpečné zóny pro diváky. Žalovaný 1 pořádá motocyklové závody včetně kvalifikačních tréninků pravidelně, a to zhruba dvakrát až třikrát do roka. Kvalifikační trénink tedy je provozem zvláště nebezpečným podle § 2925 odst. 1 o. z., přičemž „zvláště nebezpečnými zařízeními“ ve smyslu tohoto ustanovení jsou motocykly při tréninku použité. Žalovaný 1. jakožto pořadatel kvalifikačního tréninku je tedy povinen nahradit újmu, která je při něm způsobena zdrojem zvýšeného nebezpečí, tedy motocykly jedoucími velmi vysokou rychlostí, a to bez ohledu na to, zda se při přípravě a pořádání tréninku dopustil porušení předpisů a norem pro něj stanovených či nikoli, tedy zda řádně vytyčil a upravil závodní trať, řádně označil bezpečnou zónu pro diváky apod. Neodvratitelným jednáním třetí osoby, jež je podle § 2925 odst. 1 věty druhé o. z. liberačním důvodem, pak není chování samotných závodníků, nýbrž osob jiných, na závodu nezúčastněných a působících „zvnějšku“ (srov. *Švestka, J.:* Odpovědnost za škody způsobené při provezech zvláště nebezpečných. ČAV Praha 1960, str. 114-115); okolnost, zda žalovaný 2 byl při řízení motocyklu unavený a ztratil schopnost motocykl ovládat či nikoli, je tudíž bezvýznamná.
11. Povinnost provozovatele provozu zvláště nebezpečného nahradit újmu při něm způsobenou nevylučuje, aby tutéž povinnost měly i jiné osoby na provozu zúčastněné. Soudní praxe se ustálila na tom, že spolu s pořadatelem automobilového závodu v jeho rychlostních fázích je povinen nahradit újmu i provozovatel vozidla účastnického se závodu, jímž byla újma způsobena (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2011, sp. zn. 25 Cdo 5272/2008, a rozsudek téhož soudu ze dne 7. 11. 2019, sp. zn. 25 Cdo 724/20149, nebo rozsudek Krajského soudu v Plzni ze 17. 10. 2018, sp. zn. 18 Co 124/2018). Jinak by tomu bylo, kdyby provozovatelé vozidel použitých při závodu měli povahu osob použitých pořadatelem při jeho činnosti ve

smyslu § 2914 o. z., tedy kdy závod měl povahu jakéhosi „představení“ pro přítomné diváky, zaměřeného na dosažení zisku ze vstupného. Samotná skutečnost, že určité vozidlo nebylo použito k přepravě osob, ale k provozování motoristického sportu při závodě, vozidlo nezabývá povahy motorového vozidla nadaného vlastnostmi, pro něž zákon jeho provoz pokládá za nebezpečný (srov. opět rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 11. 2019, sp. zn. 25 Cdo 724/2019).

12. Pokud jde o liberaci, tj. zproštění odpovědnosti provozovatele za škodu podle § 2927 odst. 2 o. z., soudní praxe dospěla k závěru, že „okolností mající původ v provozu“, liberaci vylučující, je jednak tzv. vnitřní náhoda, spočívající v provozně-technickém stavu prostředku odchylném od stavu normálního, kupříkladu porucha brzdového systému, únavová prasklina nápravy apod., jednak selhání osob při provozu použitých, kupříkladu únavový syndrom řidiče, mikrospánek, nedodržení bezpečnostních předpisů řidičem apod. (srov. stanovisko Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 23. 11. 1983, sp. zn. Cpj 10/83, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 3/1984). Liberace provozovatele tedy přichází v úvahu jen v případě, že újma je způsobena okolnostmi nemajícími původ v provozu, zejména vnějšími přírodními silami, a to za podmínky, že újme nebylo možno zbránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze rozumně požadovat, kupříkladu bylo-li vozidlo převráceno silným poryvem větru [srov. *Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055-3014). Komentář.* C. H. Beck Praha 2014, str. 1616, marg. č. 31 a 32] nebo najelo-li na nepředvídatelnou překážku (při motocyklových závodech kupříkladu na nepředvídatelný kámen, který na trati neměl být). O takový případ v této věci nejde.
13. V souzené věci šlo o kvalifikační trénink závodu, na který se žalovaný 2 jako řidič motocyklu dobrovolně přihlásil. Provozovatel motocyklu řízeného žalovaným 2 je proto podle § 2927 odst. 1 o. z. povinen nahradit újmu způsobenou žalobci zvláštní povahou provozu motocyklu, tedy jeho velmi vysokou jízdní rychlostí. Přitom nelze souhlasit s námitkou, že újma nebyla způsobena okolností mající původ v provozu. Nevyhovující technický stav motocyklu sice prokázán nebyl, avšak je zřejmé, že nehoda nemohla být způsobena ničím jiným než selháním žalovaného. Jestliže předchozí i další jezdci danou zatáčkou úspěšně projeli, nemá odvolací soud pochybnosti o tom, že žalovaný její projetí nezvládl, neboť z nějaké příčiny k vyjetí z dráhy dojít muselo a jiná příčina zjištěna ani tvrzena nebyla. Znalecký posudek ing. [redacted] [redacted] ze dne 24. 5. 2020, č. [redacted] [redacted], neopatřený doložkou podle § 127a o. s. ř., měl v tomto řízení toliko povahu listinného důkazu, který je třeba hodnotit ve spojení s důkazy jinými.
14. Žalovaný 2. popíral, že by v době nehody byl provozovatelem motocyklu, který k tréninku použil. Je pravdou, že provozovatelem vozidla ve smyslu § 2927 odst. 1 věty druhé o. z. není bez dalšího ten, kdo vozidlo řídí; je jím ten, kdo má právní a faktickou možnost dispozice s dopravním prostředkem (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2563/2005, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 6/2009). Nelze-li provozovatele určit, podle § 2930 o. z. platí, že je jím vlastník dopravního prostředku.
15. Sportovní vozidla nejsou evidována v registru vozidel, nýbrž ve zvláštním registru historických a sportovních vozidel podle § 2 odst. 16 a § 79a zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, a z tohoto důvodu k nim podle § 1 odst. 2 písm. a) zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), nemusí být ani uzavřena smlouva o pojištění odpovědnosti za újmu z jejich provozu a nevydává se k nim zelená karta.
16. Předmětný motocykl tedy nebyl evidován v registru vozidel a nebylo ani zjištěno, že by byl evidován v registru historických a sportovních vozidel, a žalobce tedy neměl žádnou možnost prokázat, kdo provozovatelem a vlastníkem v době nehody byl. Za tohoto stavu bylo na žalovaném, aby vysvětlil, jak se k motocyklu dostal, zejména zda si ho koupil, od někoho půjčil nebo z jakého jiného důvodu jej při tréninku měl ve své moci. Jelikož tuto svoji vysvětlovací

povinnost nesplnil – v trestním řízení využil svého práva nevypovídat a v tomto řízení nesouhlasil se svým výsledkem – nezbyvá než to při hodnocení důkazů zohlednit v jeho neprospěch, neboť soud podle § 132 o. s. ř. při hodnocení důkazů přihlíží ke všemu, co za řízení vyšlo najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (srov. *Macur, J.* Důkazní břemeno v civilním soudním řízení. Masarykova univerzita v Brně 1995, str. 121, nebo rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2011, sp. zn. 22 Cdo 883/2010, a ze dne 21. 10. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2564/2019). Soud prvního stupně proto nepochybil, pokud postavení žalovaného jako provozovatele motocyklu dovodil z Technické karty – 2019 (č. l. 102 spisu), v němž žalovaný pod záhlavím obsahujícím jeho osobní údaje uvedl technické údaje motocyklu a prohlásil, že je za něj „plně zodpovědný“.

17. Odvolací soud proto souhlasí se závěry soudu prvního stupně, že újmu způsobenou žalobci předmětnou nehodou jsou povinni nahradit jak žalovaný 1. jako provozovatel provozu zvláště nebezpečného, tak žalovaný 2. jako provozovatel použitého motocyklu. Odvolací soud souhlasí i se závěrem o nedostatku spoluzapříčinnění újmy žalobcem ve smyslu § 2918 o. z.; jestliže se žalobce stále pohyboval v prostoru vytyčeném pro diváky, nelze mu vytýkat, že při svém odchodu z tohoto prostoru stál zády k trati, neboť jinak by tento prostor reálně nemohl opustit. Tím se tato situace liší od situace, kdy zóna pro diváky vytyčena není a kdy je vskutku na divákovi, aby uvážil, odkud bude závod sledovat (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. 25 Cdo 1598/2005, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 26/2008).
18. Přesto však napadený rozsudek z větší části neobstojí. Základem věci, o němž lze podle § 152 odst. 2 o. s. ř. rozhodnout mezitímním rozsudkem, se rozumí posouzení všech skutečností, na nichž je uplatněný nárok založen, vyjma skutečností, které se týkají pouze jeho výše. Je-li žalobou uplatněn nárok na náhradu újmy způsobené provozem dopravního prostředku nebo provozem zvláště nebezpečným, musí soud před vydáním mezitímního rozsudku posoudit, zda skutečně došlo k zákonem stanovené kvalifikované škodní události, zda žalovaný skutečně je provozovatelem vozidla nebo provozu zvláště nebezpečného, zda alespoň v minimálním rozsahu skutečně došlo k tvrzené újmě, zda tato újma je v příčinné souvislosti se škodní událostí a v případě vznesené námitky promlčení také to, zda nárok není promlčen (srov. směrnice pléna Nejvyššího soudu ČSSR o předpokladech pro zvýšení úrovně soudních rozhodnutí v občanském soudním řízení u soudů prvního stupně ze dne 23. 11. 1968, sp. zn. Pls 6/67, uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. V/1968, str. 42). V dalším řízení je totiž soud mezitímním rozsudkem vázán a nemůže již učinit závěr, že některá z více dílčích uplatněných újem žalobci ve skutečnosti nevznikla nebo není v příčinné souvislosti se škodní událostí.
19. V souzené věci se soud prvního stupně touto zásadou neřídil a mezitímní rozsudek vydal, aniž zkoumal, zda žalobci skutečně alespoň v minimálním rozsahu vznikly jednotlivé druhy újem, jejichž náhrady se domáhá, a zda jsou tyto újmy v příčinné souvislosti s předmětnou nehodou. Nezjist'oval, zda byly skutečně vynaloženy alespoň nějaké náklady na péči poškozeného a zda žalobci skutečně vznikly alespoň nějaké výdaje na cesty do zdravotnických zařízení. Pokud jde o ztížení společenského uplatnění, soud prvního stupně nezkoumal, zda u žalovaného skutečně vznikla překážka lepší budoucnosti a zda je tato překážka v příčinné souvislosti s předmětnou nehodou; příčinnou souvislost bylo přitom nutno posoudit zvláště důkladně, neboť sám žalobce při jednání před soudem prvního stupně dne 11. 11. 2022 vypověděl, že levé koleno si zranil již dříve, a to při jízdě na motorce v prosinci 2017 a znovu při jízdě v létě 2018, po které „to už bylo definitivní“ a od té doby si sháněl specialistu na problematiku kolenních vazů; je tedy otázkou, zda potíže s chůzí do schodů a do kopce nebo v nerovném terénu žalobci vznikly až předmětnou nehodou a zda se zakládá na pravdě jeho tvrzení přednesené před odvolacím soudem, že kdyby k předmětné nehodě nedošlo, potíže způsobené předchozími nehodami by časem odezněly. Soud prvního stupně se nezabýval ani tím, zda žalobce v důsledku nehody utrpěl bolesti, jež také požaduje odčinit; je však nepochybné, že nějaké bolesti žalobce v důsledku nehody vytrpěl.

20. Právní posouzení základu věci soudem prvního stupně je tedy neúplné a tudíž nesprávné [§ 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř.]. V důsledku toho soud prvního stupně neúplně zjistil skutkový stav, neboť neprovedl navržené důkazy k prokázání skutečností rozhodných pro posouzení základu věci [§ 205 odst. 2 písm. d) o. s. ř.]. Tím zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a kterou nelze odstranit v odvolacím řízení postupem podle § 213 odst. 4 o. s. ř., neboť ke skutečnostem týkajícím se vzniku jednotlivých dílčích újem a jejich příčinné souvislosti s předmětnou nehodou dosud nebylo provedeno žádné dokazování.
21. Proto odvolací soud napadený rozsudek potvrdil jen ohledně bolestného a ve zbývajícím rozsahu jej zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. V něm se tento soud – bude-li chtít opět rozhodnout mezitímním rozsudkem – bude zabývat tím, zda žalobci skutečně vznikla překážka lepší budoucnosti, zda tato překážka je alespoň zčásti v příčinné souvislosti s nehodou a zda se zakládá na pravdě tvrzení žalobce, že zdravotní omezení způsobená předchozími nehodami by nebýt této nehody odezněla. Dále se bude zabývat tím, zda byly skutečně vynaloženy alespoň nějaké náklady na péči o žalobce tvrzené v bodě V. žaloby a zda žalobce skutečně vynaložil alespoň nějaké výdaje na cesty do zdravotnických zařízení uvedené v bodě VI. žaloby.
22. Nebude-li již rozhodovat mezitímním rozsudkem, bude na soudu prvního stupně, aby se již zabýval i rozsahem jednotlivých újem.

Poučení:

Proti výroku I tohoto rozsudku je přípustné dovolání k Nejvyššímu soudu, jestliže rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu nebo která v rozhodování Nejvyššího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je Nejvyšším soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být Nejvyšším soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolání se podává u soudu prvního stupně do dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí

Proti výroku II dovolání přípustné není.

Plzeň 11. května 2023

JUDr. Zdeněk Pulkrábek, Ph.D. v. r.
předseda senátu